

150 Tweede Kamerleden is precies genoeg

Door Frans W. Weisglas
Oud- Voorzitter van de Tweede Kamer

Het is verstandig dat het kabinet het wetsvoorstel om de Tweede Kamer te verkleinen tot 100 leden (en de Eerste Kamer tot 50) heeft ingetrokken. Dat was een populistisch voorstel van het eerste kabinet Rutte. Er moet een kleinere overheid komen en “ de trap moet van boven worden schoongeveegd” zei de premier van dat kabinet. Het parlement is echter geen trede van een trap, maar het fundament van ons democratisch bestel.

Nederland heeft vergeleken met de meeste andere Europese Parlementen en rekening houdend met de bevolkingsomvang een kleine Tweede Kamer. Met bijna 17 miljoen inwoners is een Tweede Kamer van 150 leden niet groot. Wanneer onze Tweede Kamer de relatieve omvang van het gemiddelde Europese parlement met een Tweekamer stelsel zou hebben, dan bedraagt het aantal leden 320. Dat is niet mijn wens. Maar het is wel maatgevend dat in 1956 het aantal Tweede Kamerleden is verhoogd van 100 naar 150, vanwege de groei van de bevolking, die sindsdien alleen maar is toegenomen. Sinds 1956 waren de tweezits groene bankjes in de oude zaal van de Tweede Kamer daardoor bestemd voor drie Kamerleden. Ik zat daar 10 jaar gezellig ingeklemd tussen Erica Terpstra en Annemarie Jorritsma.

Het Tweede Kamerlidmaatschap is een veeleisend vak. De Tweede Kamer vormt - met de Eerste Kamer- het hoogste orgaan in ons democratisch bestel. Kamerleden zijn medewetgever en controleur van de regering in een steeds complexere nationale en internationale omgeving. De hoeveelheid informatie die een Kamerlid moet verwerken is immens. Kamerleden moeten voortdurend alert zijn, moeten onderhandelen, overtuigen en compromissen sluiten en weten wat leeft bij de kiezers. Zij onderhouden continu - en niet alleen in verkiezingstijd- op allerlei manieren contact met die kiezers.

Om deze taken op een verantwoorde wijze te verrichten is een aantal van 150 Kamerleden op bijna 17 miljoen Nederlanders noodzakelijk. Minder Kamerleden zou tot verschraving van de wetgevende en controlerende taken van de Tweede Kamer leiden. De kracht van de Tweede Kamer ten opzichte van de regering, met haar nu nog tienduizenden ambtenaren, zou verder afnemen. Specialisatie van Kamerleden zou verminderen. De diversiteit van onze bevolking zou in een kleinere Kamer onvoldoende weerspiegeld worden.

Juist in het huidige politieke en maatschappelijke klimaat moet de Tweede Kamer haar kracht hervinden door een onafhankelijker opstelling ten opzichte van de regering. Ook daarvoor zijn 150 Kamerleden meer dan nodig. Creatief dualisme is gewenst. Dat geldt natuurlijk in de eerste plaats voor de regeringsfracties. Maar ook oppositiefracties moeten niet in achterkamertjes of op de achterbank van de auto van de premier afspraken met het kabinet maken.

Voorals de coalitiepartijen VVD en PvdA zijn meer dan ooit gebaat bij een dualistische opstelling van hun Kamerfracties. Deze partijen hebben ervoor gekozen om elkaar in het regeerakkoord een aantal kernpunten van hun partijprogramma's te gunnen. Daardoor kunnen zij zich op die punten positief profileren. Maar zij zijn ook verantwoordelijk voor ideologische speerpunten van hun politieke tegenstander. De opstand in de VVD over de inkomensafhankelijke zorgpremie heeft laten zien tot welke enorme ellende dit kan leiden.

Daarom moeten VVD en PvdA zich door een creatief dualistische opstelling in de Tweede Kamer van elkaar onderscheiden met hun eigen standpunten en een duidelijk liberaal of sociaaldemocratisch geluid . Binnen de kaders van het regeerakkoord, maar wel steeds de grenzen van dat akkoord opzoekend. Bij onderwerpen die niet in het regeerakkoord zijn opgenomen en waarbij de opvattingen van VVD en PvdA tegenover elkaar staan, moeten er in de Kamer met oppositiepartijen wisselende meerderheden gevormd worden. Aanpassingen van het regeerakkoord (en die zullen er zeker weer komen) moeten niet meer worden afgesproken in het Torentje of een ander achterkamertje. Daar dient op een transparante wijze over te worden gedebatteerd en beslist in de Tweede Kamer.

Kortom, een enorm belangrijke taak in de komende jaren voor Halbe Zijlstra en Diederik Samsom en de 77 collega's in hun fracties in de Tweede Kamer. Samsom heeft daarbij wel een reuze voorsprong omdat hij als politiek leider van zijn partij in de Kamer is gebleven Hij hoeft niet vanuit het kabinet compromissen te verdedigen en op verkiezingsbeloften terug te komen. Een verstandige keuze van de leider van de PvdA.

Voor dit alles is een kwalitatief en kwantitatief sterke Tweede (en Eerste) Kamer noodzakelijk. Daarom is het verstandig van het kabinet dat het wetsvoorstel tot verkleining van het parlement is ingetrokken. En het is wijs van de ministers van de VVD dat zij hiermee bij nader inzien hebben ingestemd.